

פרשת באזכר

לימוד מעבודת הלויים במשכן כיצד להילחם בפגעי הטכנולוגיה

במדבר פרק א פסוקים מח"נא

מח וַיִּדְבֶּר יי' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. מִט אַף אֶת מִטָּה לְוִי לֹא תִפְקֹד וְאֶת
רֵאשִׁים לֹא תִשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ג וְאַתָּה תִפְקֹד אֶת הַלְוִיִּם עַל
מִשְׁכַּן הָעֵדֻת וְעַל כָּל כְּלָיו וְעַל כָּל אֲשֶׁר לוֹ הַמִּזְבֵּחַ וְיִשְׂאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן
וְאֶת כָּל כְּלָיו וְהֵם יִשְׁרְתֻהוּ וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן וַחֲנוּ. זא וּבִנְסַע הַמִּשְׁכָּן
יִזְרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְחַגְתַּת הַמִּשְׁכָּן יְקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהִזָּר תִּקְרַב
וַיִּמָּת.

דברי הימים ב פרק לא פסוק ב

וַיַּעֲמֵד וַחֲזַקְיָהוּ אֶת מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם עַל מַחְלְקוֹתָם אִישׁ
כְּפִי עֲבֹדָתוֹ לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם לְעֹלָה וְלִשְׁלָמִים לְשֵׁרֵת וּלְהֹדוֹת
וְלִהְלֵל בְּשַׁעְרֵי מִחְנוֹת יי'.

הסבר

בבית המקדש יש ללויים 2 תפקידים: (א) לשמור ולפתוח ולסגור את השערים,
(ב) לשיר ולנגן. סך הכל היו 24 מקומות שבהם שומרים כהנים ולויים במקדש,
מתוכם בשלושה מקומות שמרו כהנים. וב-21 מקומות שמרו הלויים. הלויים
היו גם משוררים בבית המקדש, הם היו שרים בזמן הקרבת הקרבנות.
בזמן הקרבת קרבן התמיד היו הלויים שרים שיר של יום, בכל אחד מימי
השבוע בימי החול שיר מיוחד לאותו יום. ובשבת ומועדים היום שרים שיר
שמיוחד לאותו זמן. שירה נוספת היתה בזמן הבאת קרבן פסח, בזמן הבאת
הביכורים, ובזמן ניסוך המים בחג הסוכות.
הם היו מנגנים בחמישה כלים כדי ללוות את השירה: כינור, נבל, חליל, צלצל,
חצוצרה, וניתן היה להוסיף עוד כלים על הכלים הללו.

רמז מעבודת הלויים לענין הבית היהודי ודרך ההתנהגות בו**הרב הגאון רבי אשר וויס שליט"א**

מעבודת הלויים אפשר ללמוד איך צריך להתנהל הבית היהודי. מהשירה של הלויים במקדש ההורים יכולים ללמוד כיצד לשמור על הבית היהודי והצביון שלו. כמו שהלויים היו שומרים בבית המקדש על כל שער ושער ולא נותנים כניסה למי שלא צריך להיכנס, ככה ההורים בבית היהודי צריכים לשמור על כל שער ושער בבית שלא נתת לפגעי הטכנולוגיה להכנס ולהרוס את הבית היהודי.

ומשירת הלויים ניתן ללמוד שהשירים משרים אווירה שמחה בבית המקדש וככה עובדים את ה' יותר טוב, כך ההורים צריכים להשרות אוירה של שמחה בבית היהודי כדי שיהיה נח וטוב למי שגר שם להיות שם ולא לרצות ללכת לרעות בשדות זרים. כי מי שטוב לו במקום מסוים לא עובר למקום אחר אלא נשאר באותו מקום שלו כי טוב לו שם.

ואלו 2 בתפקידים המרכזיים של ההורים בבית היהודי: (א) לשמור מפני רוחות רעות של פגעי הטכנולוגיה הארורים שלא יכנסו לבית היהודי, (ב) להשרות שמחה בבית שיהיה נוח וטוב להיות בבית.

חומות בצורות ושירה שמרו על הקדושה של בית היהודים במקסיקו

סיפר הרב שלמה לונשטיין שליט"א: היה זה לפני שנתיים. הייתי במקסיקו והתפללתי בבית הכנסת "שערי שלום". הרב של בית הכנסת הוא רבי עזרא נקש שליט"א, אברך צעיר למדי, שמחזיק בית כנסת גדול, ובו שיעורי תורה רבים.

יום אחד הזדמנתי לבית כנסת אחר, שנקרא "פסחא", על שם יהודי שנקרא בשם זה. זהו בית כנסת מפואר ורחב ידים. הופתעתי ממספר המתפללים הגדול, ולאחר מכן שוב הופתעתי ושמחתי, כשראיתי אברכים רבים ובעלי בתים, יושבים ולומדים בהתלהבות.

שמעתי, שבבית הכנסת נמסרות גם הרצאות ודרשות, בנוסף לשיעורי תורה קבועים.

הופתעתי ממספר המתפללים הגדול, ולאחר מכן שוב הופתעתי ושמחתי, כשראיתי אברכים רבים ובעלי בתים, יושבים ולומדים בהתלהבות. שמעתי, שבבית הכנסת נמסרות גם הרצאות ודרשות, בנוסף לשיעורי תורה קבועים.

נפגשתי עם הרב, ששמו רבי יעקב נקש שליט"א. שאלתי אותו: "האם יש לכבודו קשר עם חכם עזרא נקש?" "כן, זה אח שלי", הוא אמר. התפעלתי. שני אחים במקסיקו, שניהם

תלמידי חכמים, ושניהם מחזיקים בתי כנסת גדולים ותוססים, עם הרבה שיעורי תורה. שאלתי: "יש לכם עוד תלמידי חכמים במשפחה?"

"כן", אמר לי חכם יעקב, "יש לנו עוד שני אחים, שברוך ה' קובעים עתים לתורה, כל יום 3 או 4 שעות, ויש לנו עוד אחות, שנשואה לאחד מגדולי תלמידי החכמים במקסיקו". למחרת שוב פגשתי את רבי עזרא נקש. אמרתי לו: "סליחה שאני שואל, אבל בזכות מי כל המשפחה המפוארת הזאת? דבר כזה לא בא בחינם, צריך זכות ענקית בשביל זה - מהי הזכות? ומי בעל הזכות?"

"זה נכון", אמר חכם עזרא. "יש סיפור מאחורי זה, אבל אני צריך לבקש רשות מאבא שלי. זה הסיפור שלו". אבא שלו הגיע לבית הכנסת למנחה ומעריב. הוא הסכים לספר את סיפורו. נזקקנו למתורגמן, מאחר ואינו מדבר עברית, רק ספרדית. חכם עזרא נקש ספר לי אפוא את הדברים, אחרי שקיבל רשות מאבא שלו.

לאבא הזה קוראים מוריס (משה) נקש. אביו ואמו היו יראי שמים, ורצו שילדיהם יגדלו כיהודים טובים. באותה תקופה, לפני כ-50 שנה, לא היו במקסיקו מוסדות מתאימים לחינוך הילדים. מאחר שחינוך הילדים היה חשוב ביותר להוריו של משה מוריס, הם ויתרו ויתור גדול - ושלחו את בנם בן ה-12 ללמוד אצל רבי יעקב קמינצקי זצ"ל בארצות הברית. זו היתה מסירות נפש.

הילד שהה במשך כמה שנים הרחק מהבית. לאחר מספר שנים שב מוריס למקסיקו, והוא כבר בחור. פתח חנות נעליים, ונחל הצלחה מרובה בעסקיו. תוך זמן קצר פתח עוד סניף, ואחר כך עוד אחד, עד שהיתה בבעלותו רשת של חנויות נעלים. הוא הרוויח הרבה מאוד כסף, אבל חילל שבת, כמו כל האחים שלו.

האב והאם היו יראי שמים, אבל כל הילדים מחללי שבת. זה היה חלק מהמצב העגום ששרר באותה תקופה במקסיקו. כמעט לא היו שומרי שבת. יום אחד חלה האב במחלה סופנית, והגיע עד שערי מוות. הוא גסס. בדרך כלל, מצב של גסיסה יכול להמשך כמה שעות. אם המצב נמשך יום, זה כבר הרבה. אבא שלהם גסס במשך שבועיים, וזה היה סבל איום ונורא.

הרב של בית הכנסת "שערי שלום" קרא לכל הבנים, ואמר להם: "תשמעו, אבא שלכם לא יכול למות, עד שאחד מכם יבטיח לו שישמור שבת". הוא שאל את הבנים בזה אחר זה: "אתה מוכן לשמור שבת?" "לא". "אתה מוכן?" "לא". "ואתה?" "כן!" מי זה היה? משה מוריס.

אמר לו הרב: "בוא איתי לחדר של החולה. תבטיח לאבא שלך שתשמור שבת". מוריס אחז בידו של אביו ואמר: "אבא, אני נשבע שאני אשמור שבת!" החולה פקח את עיניו לרגע, ואחרי כמה דקות נפטר. כל בני המשפחה הוכו בהלם. כולם ראו שלזה באמת חיכה האב המיוסר.

מוריס התחיל לשמור שבת. כל חנויות הרשת שלו היו סגורות בשבת. והוא התחיל להפסיד כסף. אף אחד לא הבין אותו. אתה רואה שמצבך נעשה גרוע יותר ויותר, למה אתה מחכה? בסופו של דבר, הוא פשט את הרגל. ואז הוא פנה אל הקב"ה ואמר: "ריבוננו של עולם, החלטת לקחת ממני את הכסף, אבל תן לי בבקשה, ילדים טובים!"

את כל זה שמעתי לפני שנתיים. השנה באתי שוב. פגשתי את חכם עזרא נקש, ואמרתי לו: מכיון שאבא שלך מסר את נפשו על השבת, הייתי שמח לקבל ממנו ברכה". ביום האחרון שבו שהיתי במקסיקו, משה מוריס הגיע. ישבנו שלושתנו - הוא, חכם עזרא ואני.

הוא היה נרגש מאד, הדמעות חנקו את גרונו. הוא ביקש מבנו לתרגם עבורי את המשך הסיפור. "היו שנים קשות מאוד. אף אחד לא הבין אותי. חמי כעס, בא בטענות על זה שאינני מפרנס כראוי את בתו ואת נכדיו. החברים ובני המשפחה לעגו. כולם אמרו לי: 'פריזיט, למה אתה לא עובד?'

"לא רצו לעזור לי, כי לדעתם במו ידי הבאתי עלי את פשיטת הרגל ואת העניות. כמעט כולם נתקו את הקשר אתי. במשך שנים אני ואשתי והילדים היינו לבד - לבד בשבתות, לבד בפסח ובשאר חגים. אבל כל זה שום דבר, מול מה שקבלתי מהקב"ה... ילדים זרע ברך ה', כולם ברוך ה' תלמידי חכמים ויראי שמים. מה שנתתי זה לא כלום לעומת מה שקבלתי". מוריס הוסיף וסיפר, שבתחילה גם אשתו לא הסכימה איתו. היא לא הבינה למה הם צריכים לשמור שבת, ולהפסיד את כל הרכוש הרב שהיה להם. היום אשתו מוסרת שיעורים והרצאות ביהדות, ונשים רבות נעזרות בה. התפילות שלה הפכו לסמל, היא מתפללת כמו צדיקה מדורות קודמים.

"וכשאתה מספר את הסיפור הזה בקהל", אומר משה מוריס, "תגיד להם, שבמשך שנתיים אשתי לא הבינה אותי, ולא הסכימה עם הדרך שלי, אבל אני מעולם לא כעסתי עליה, והיא מעולם לא צעקה עלי. תגיד לאנשים, שכל הברכה באה מזה ששתקתי. אני שתקתי, והיא שתקה. מזה באה כל הברכה. אף פעם לא רבנו!"

ואיך התחולל השינוי? מתי היא הצטרפה אליו לשמירת שבת? יום אחד הבן שלהם, שהיה אז ילד קטן, חלה בדלקת ריאות ושכב בבית חולים במצב קשה מאוד. בלילה בדק אותו הרופא, ובצער גדול בישר להורים המודאגים, שהילד עומד למות. אין שום סיכוי, ואין כבר שום דבר שאפשר לעשות עבורו... הרופא הלך הביתה.

משה מוריס לקח ספר תהלים, ישב ליד מיטתו של הילד ואמר תהלים. אשתו לא ידעה עברית באותה תקופה, אבל היא חזרה אחריו על המילים שאמר. ככה ישבו שניהם כל הלילה, ואמרו תהלים. בבוקר הגיע הרופא, בדק את הילד, ובישר בשמחה - "חל שינוי גדול! אני לא יודע איך זה, אבל המצב השתפר באופן דרסטי, הילד יחיה!"

כשדמעות של התרגשות בעיניה, אמרה אשתו של משה מוריס: "אני איתך. מה שתגיד, מה שתרצה... אני מסכימה לכל, ואני הולכת אחריך!" מאז חל השינוי הגדול. משה מוריס

ואשתו זכו לילדים תלמידי חכמים ויראי ה'. הם זכו למלוא חופנים נחת יהודית אמיתית. הם עשו כל שיכלו עבור השבת, והשבת - שהיא מקור הברכה - שילמה להם כגמולם הטוב.

שאלה

מספרים על מרן רשכבה"ג הגאון רבי ישראל מאיר הכהן מראדין ה"חפץ חיים" צוקללה"ה שאמר: ישנם מחברים שעמלים בתורה ומחדשים חידושים ואחר כך מפרסמים את חידושיהם כדי להודיע ברבים מה שהעלו בחכמתם אבל יש שמחפשים ושואלים איזה חיבור נחוץ לדור ומה יכול להביא תועלת היותר גדולה ואמר מרן החפץ חיים צוקללה"ה אני נמנה על המחברים השניים. בימינו איזה חיבור נחוץ לדור שיכול להביא לדור תועלת יותר גדולה?

תשובה

משל

הוא היה שבור מאוד שבור, הוא ישב במטבח תופס את ראשו בשתי ידיו בחוסר כוחות ולא ידע מה לעשות, ועל מה לחשוב, הראש כולל התחיל להעיר לו על האיחורים הרבים וגם על כך שהוא לא מצליח לעמוד במבחנים. תשמע הוא אמר ככה אי אפשר להמשיך.

אני מבקש ממך בזמן הבא שתמצא לך כולל אחר אתה אמנם אברך טוב אבל אני מצטער לומר לך אין מקומך איתנו, הוא הרגיש שחרב עליו עולמו לאיפה הוא יילך עכשיו? איזה כולל יקבל אותו?

בארוחת ערב הודיעה לו אשתו שהבוס קרא לה למשרד והניח על השולחן מכתב פיטורין עבדת מצוין, אבל אין לנו כבר צורך בך אנחנו מאחלים לך הצלחה בהמשך דרכך. מה? הוא בקושי בלע את האוכל, דווקא אותך פיטרו? מה אני אעשה? היא כמעט בכתה לו.

לאחר יומים מצלצל הפלאפון שלו: שלום מדברת חיה זהבי אני מתקשרת אליך מהבנק. הלב שלו החסיר פעימה, צר לי אדוני להודיע לך, אבל חרגת מהמסגרת המותרת אתה נמצא במינוס מאוד גבוה של כמה עשרות אלפי שקלים, ועליך לטפל בזה מיידית אחרת... הפלאפון נפל לו מהיד הוא לא יכל לשמוע את ההמשך.

ביום שלישי היתה לו פגישה דחופה עם המנהל. מנהל התלמוד תורה, שוחח איתו ארוכות בפנים חמורות סָבָר, על כל מה שקורה לאחרונה עם הבן שלו. הבן שלך יחד עם עוד תלמיד שיחקו מסירות בכדור באמצע השיעור. אמר לו המנהל: הרב"ה אמר לשניהם לצאת מהכיתה ולהביא פתק ממני על מה שהם עשו, הבן שלך ענה לרב בחוצפה ובזלזול ואף צעק לעיני כל התלמידים שהוא לא יוצא מהכיתה.

אם זה היה המקרה הראשון החרשתי אבל זו כבר הפעם העשירית שהוא מתנהג בחוסר דרך ארץ לצוות המלמדים. הוחלט על פי צוות הר"מים שהבן שלך לא ממשיך אצלנו יותר. אולי ננסה נסיון נוסף? התחנן למנהל, אני מצטער אבל הבן שלך עבר כל גבול. המנהל היה נחרץ העיפו את מוטי מהתלמוד תורה הודיע לאשתו בפנים נפולות.

ערב אחד הבת שלו הגדולה אמרה שהיא יוצאת עם חברות. לאן? הוא שאל, לאיזה מקום? ענתה איפה? לא משנה. אני שואל עוד פעם: איפה? זה לא עניינך ענתה בחוצפה, הוא העיף לה סטירה, היא פרצה בבכי ויצאה מהבית בטריקת דלת הוא ידע שכבר, זה לא זה, הבת שלו הולכת ואובדת ממנו.

לאחרונה היא איבדה כל כיוון והחלה לענות בחוצפה לו ולאשתו, הוא לא ידע מה לעשות הוא הרגיש שהחיים נהיים קשים מדי הוא הרגיש איך עולה וצומח גוש שחוסם את גרונו הוא נלחם עם עצמו אבל זה היה חזק ממנו.

ואז קרה לו דבר שכמעט ולא קרה לו הוא פרץ בבכי, כן הוא בכה ממש כמו תינוק בכי עמוק מהנשמה, שנים שהוא לא בכה, ואפילו לא בכיפור, אבל הפעם הוא נשבר לרסיסים, הוא הרגיש שבר כלי מרוסק. כל כולו עד היסוד.

אנא הקול שלו יצא צרוד ומקוטע, אנא ה', נחלים נחלים של דמעות זרמו לו על הלחיים, אנא ה' תציל אותי, תציל אותי, תציל את החיים שלי, תציל את המשפחה, שלי אני מרגיש שאני הולך לאבדון אני לקראת התרסקות.

כך במשך 3 שעות זעק להקב"ה מתוך לב קרוע ורותח מוציא את כל המרירות הצער והכאב שהתנקזו לתוכו בתקופה האחרונה, לפתע הוא שומע דפיקות בדלת הוא קם לפתוח מולו עמדו יצורים מוזרים מחויכים שנראים ספק מלאכים ספק בני אדם. הוא לא ידע בדיוק איך להגדיר אותם. שלום אומרים לו כולם, שלום הוא עונה. את מי אתם צריכים? אותך.

אותי? הוא התפלא, מי אתם? בורא עולם שלח אותנו משמים כדי לעזור לך, אנחנו יודעים עד כמה המצב שלך קשה. איך בדיוק אתם אמורים לעזור לי? שאל. כל אחד מאיתנו יכול לעזור לך במשהו. כל אחד מהם הציג את עצמו אני אושר, ואני ישועה, ואני עושר, ואני שמחה, ואני שלום, ואני הצלחה, ואני הצלה, ואני נחת, ואני שלווה, ואני ברכה, ואני רווח, ואני רוגע, ואני שקט ואני בריאות, ואני טובה, ואני בטחון ואני כוח ואני קדושה.

הוא הסתכל עליהם מופתע מה זה אמיתי? יש לך רק בחירה אחת אמרו: עליך לבחור רק אחד מאיתנו שיכנס אליך לבית ויעזור לך. לא יאומן, הוא חשב לעצמו הגיעה הזדמנות חיי סוף סוף יש לי אפשרות לצאת מכל הברוך שאני שקוע בו.

אבל אבל את מי אבחר? הוא התלבט קשות בינו לבין עצמו אולי אבחר בשלום? ככה יהיה לי לפחות שלום בית עם אשתי המצב בינינו כבר הרבה זמן אינו מי יודע מה, אבל מה יהיה עם חינוך הילדים?

אולי אבחר בעושר? ככה אני אהיה מסודר לכל החיים, ואני אהיה רגוע לתת סידור מלא לכל אחד מהילדים בעתיד, אבל מה עם לימוד התורה שלי? אולי אבחר בריאות? מי לא צריך שכל המשפחה שלו תהיה בריאה ושלמה? איך אומרים? העיקר הבריאות! כן אבל מה יהיה עם הפרנסה שלי? טוב אולי אבחר בהצלחה? בישועה? בבטחון? בכוח?

מה עושים? מה עושים? הוא חשב דקות ארוכות ההתלבטות הזו סחטה ממנו את כל הכוחות הוא הזיע מרוב מאמץ ומרוב מחשבה ריבונו של עולם תעזור לי להחליט, הוא הרגיש חסר אונים ואז עלה לו רעיון פשוט הוא יעשה הגרלה בין כולם ומי שיעלה בגורל אותו הוא יבחר.

הוא נשם עמוק הוא לקח את כל הפתקים עם כל השמות עירבב היטב היטב ואז שלף פתק אחד הוא עצם עיניים לפני שקרא בפתק אולי זה יעזור לו שהבחירה תהיה טובה כך חשב השם שיצא לו היה **קדושה**. מה? הוא היה ממש מאוכזב דווקא זה מה שיצא לי?

זה הדבר האחרון שהייתי בוחר, לא הולך לי כלום, נולדתי ביש מזל, וכך כנראה גם אמות, כמעט ופרץ בבכי בלית ברירה ובלב כבד הוא הכניס את

היצור שנקרא קדושה אליו. אבל למרבה הפלא כל שאר היצורים נמשכו ובאו איתו לתוככי הבית ואז הוא תפס את הרעיון: אם יש לך קדושה יש לך הכל.

נמשל

מרון הגאון הגדול רשכבה"ג רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוקללה"ה

חבל שלא יודעים שהרבה **מעוגמת הנפש** שעובר על האדם בחיים ובריאות ילדיו וכדומה הכל תלוי בשמירת הצניעות ושמירת העינים והמחשבה, שאם היה נזהר בזה היה ניצל ונשמר מכל דבר ופגע רע בעזרת ה' הוא וילדיו וכל משפחתו והיה **חוסך מעצמו הרבה צער ועוגמת נפש**.

כשיש שמירה על הקדושה בבית היהודי ממילא נכנסים לתוך הבית יחד עם הקדושה: אושר ישועה עושר שמחה שלום הצלחה הצלה נחת שלווה ברכה רווח ורוגע. והסיבה היא כי הקדושה זה אור של שמחה והטומאה זה חושך וכשיש קדושה אז כל הדברים שקשורים להאיר את החיים של אנשי הבית היהודי נכנסים ומאירים את הבית.

וחס וחלילה כשאין קדושה, חושך הטומאה נכנס לבית ומחשיך את הנחת והופך אותה חס וחלילה לעוגמת נפש וצער גדול בר מינן [**הל קדוש: מי שיש לו מכשיר לא צנוע שיחליט עכשיו שמקבל על עצמו להוציא אותו ולא להשתמש איתו כל חייו עד המוות**].

שאלה

סיפרה אשה אחת כשגמרתי לאכול את הסנדוויץ' באוטובוס רציתי לעשות מים אחרונים וחיפשתי למי יש מים? ראיתי בחורה אחת שהיתה עסוקה באיפון שלה, וביקשתי ממנה את הבקבוק מים שלה כדי ליטול את האצבעות, לאחר ששפכתי מעט מים על האצבעות היא נרתעה לאחוריה בבהלה ואמרה לי: שעכשיו היא צריכה לשפוך את כל המים מהבקבוק שלה כיון שכל המים נטמאו מהמים האחרונים שעשיתי.

כשסיפרתי את זה אחר כך לבעלי הוא פרץ בצחוק לא הבנתי את הצחוק שלו ושאלתי אותו: מה כל כך מצחיק? והוא ענה לי: אותה אחת שהביאה לך את הבקבוק לא יודעת שהמים שבבקבוק נשארו טהורים למהדרין ואילו היא עצמה שהתעסקה באיפונה נשארה טמאה למהדרין. היא עושה מהעיקר

שזה לזרוק את האייפון המתועב טפל ואת הטפל שזה המים שנשארו בבקבוק עיקר.

איך זה יתכן שכך הבחורה הזאת מקפידה על דבר שבכלל לא צריך להקפיד עליו ואילו על אייפון שכן צריך להקפיד עליו היא לא מקפידה? האם זה נוסע כי אין לה שכל להבין את זה? ואם היא כן מבינה את זה למה היא מקפידה על זריקת מים שנשארו בבקבוק שעשו איתו מים אחרונים ואילו על אייפון שזה איסור דאורייתא היא לא מקפידה?

ועוד:

איך זה יתכן שישנם אנשים שמוגדרים כיראי שמים, ומקפידים על כל חומרה הכי קטנה בנושא של כשרות, ואם הם אוכלים כשרות מסוימת הם אוכלים רק אותה, ולעולם לא יאכלו כשרות אחרת כי כך הורגלו מאז שהם קטנים, וגם אם יהיו רעבים מאוד הם לא יאכלו את הכשרות האחרת למרות שאנשים יראי שמים אחרים כן אוכלים את הכשרות האחרת.

אבל הם מרשים לעצמם לראות דברים שהם לא חומרה, אלא איסור דאורייתא ממש מהאיסורים הגדולים ביותר שקיימים? האם הם לא רואים את הסתירה במעשים שלהם? הרי לא מדובר באנשים כל כך טפשים, לפעמים מדובר באנשים חכמים מאוד, אז איך זה יכול להיות שירשו לעצמם לראות דברים גרועים כל כך ?

ועוד:

מסכת סוטה דף ג עמוד א

ריש לקיש אמר אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות.

אם נכנסה באדם רוח שטות אז למה בכלל שופטים אותו על העבירה הרי ידוע שמי ששוטה לא דנים אותו? ואדם זה שנכנסה בו רוח השטות ועשה את העברה יכול לטעון לא היתה לי ברירה אלא לעשות את העברה ולכן תפטר אותי מהדין והעונש?

תשובה

אנשים אלו כן יודעים שהדבר אסור, הם לא טפשים והם גם רואים את הסתירה כי גם בזה הם לא טפשים אלא שהשטות היא שאדם חושב שאם דבר

מסוים קשה לו לעשות אז איזה שהוא היתר לעשות את הדבר, וזאת רוח השטות שהוא חושב שמקרים מסוימים וקשים זה לא נורא לעשות את הדבר הזה.

אבל זה לא אומר שאם נכנסה בו רוח שטות זה אומר שהוא משוגע, הוא בכלל לא משוגע כי אם היה משוגע לא היו דנים אותו כי מי ששוטה לא דנים אותו. ולכן אילו שמחזיקים את המכשירים הללו, חושבים שבגלל שהם כל כך רוצים את המכשיר יש איזה שהוא צד של היתר להחזיק את הדבר הזה, וזה לא נורא כל כך כי הם "חייבים" להסתכל בו, וזאת רוח שטות וכן יאשימו אותם בעולם הבא וכן ידונו אותם ובהרבה מקרים גם בעולם הזה הם ישלמו על המעשים שעשו עם לא יחזרו בתשובה.

ועוד:

משל

מספרים בתור בדיחה על בחור ישיבה אחד שקנה גלידה. את הגלידה הוא שם בערב במקרר המרכזי של הישיבה כדי לאוכלה למחרת. למחרת הוא פותח את המקרר ורואה שאכלו לו את כל הגלידה. טוב כמובן שהוא לימד זכות על אוכלי הגלידה, לכן הפעם הוא שם את הגלידה בתוך ניילון במקרר עם פתק שבו כתוב: פרטי.

למחרת הוא פותח את המקרר ורואה ששוב אכלו לו את הגלידה. כמובן שגם הפעם לימד זכות על אוכלי הגלידה והפעם הוא שם פתק על הגלידה ובו כתוב בגדול פרטי בבקשה נא לא לגעת בגלידה.

למחרת הוא פותח את המקרר ושוב הוא רואה שאכלו לו את כל הגלידה הפעם הוא יצא מכלל שליטה מללמד זכות על אוכלי הגלידה שהרי איך יכול להיות שבתוך ישיבה בחורים שלומדים כל היום תורה ומוסר, לא יתייחסו לפתק שעל הגלידה ויעברו על איסורים חמורים מהתורה של גניבה ואונאה? לפחות היו משאירים לי קצת, אמר לעצמו במרירות.

ולכן מתוך כעס שוב שם גלידה במקרר וכתב באותיות ענקיות על הגלידה כל האוכל מהגלידה יידע שהוא גנב וכל התורה שלו הולכת לסטרא אחרא, ואני לא מוחל לו לא בעולם הזה ולא בעולם הבא למחרת הוא פותח שוב את

המקרר וחושכות עיניו לראות שאכלו לו את כל הגלידה והשאירו לו את הפתק שכתב במקרר.

בלילה שלמחרת אותם אוכלי גלידה כהרגלם פתחו את המקרר בתקווה שתהיה להם גלידה כבכל יום וכאשר פתחו את המקרר ראו שוב גלידה והפעם היה כתוב בפתק: אני מצטער לומר לכל אוכלי הגלידה, אבל הגלידה שאכלתם אתמול היתה עשויה מחשש לחלב נוכרי.

למחרת בבוקר מיד באו אליו כל אוכלי הגלידה בכעס רב וצעקו עליו מחטיא הרבים איך העזת להכשיל אותנו בחשש חלב נוכרי? וכי אינך מפחד מיום הדין? בעוד שדוקא בדבר העיקרי והחשוב ביותר שזה בענייננו שמירת העיניים אנו מזלזלים מאוד מאוד.

נמשל

זה בדיוק המצב אצלנו אנחנו יכולים לדקדק להחמיר לחשוש ולהתחסד בכל מיני דברים שוליים וחסרי ערך ממש. אבל דברים שהם אסורים מדאורייתא כמו ראיות אסורות יש אצל אנשים מסויימים זלזול.

הרוח שטות של בחורים אלו שאכלו את הגלידה בגניבה היא: שהם מחליטים מה חשוב ומה לא חשוב, וסולם הערכים שלהם הוא סולם אישי שלא חז"ל ותלמידי החכמים קובעים להם מה חשוב אלא הם קובעים מה חשוב, ולכן בזמן שגניבה אסורה מהתורה וחלב נכרי רק מדרבנן הם החליטו שחלב נכרי יותר חשוב מגניבה ולכן כעסו למה הוא "הכשיל" אותם בחלב נכרי.

וזה גם אצל מי שיש לו מכשיר כזה, שהוא מחליט מה בסולם העדיפויות שלו חשוב, ולכן כל מיני החמרות בספירת העומר והדלקת נר חנוכה הוא יעשה את כל החומרות האפשריות אבל מכשיר כזה הוא כן יסתכל בו כי הוא החליט מה חשוב ומה לא חשוב.

ועוד:

סיבה נוספת לרוח שטות שנכנסת לאדם היא ההרגל. שאדם רגיל במשך שנים לזלזל בדבר מסוים אפילו שהוא אוסר מדאורייתא בסוף הוא "חושב" שהדבר לא נורא כל כך ולו כן מותר לעשות את הדבר הזה כי הוא עובר עליו במשך שנים, אבל דבר שהוא התרגל אליו לשמור אותו כמו חלב נכרי לכן דבר זה למרות שהוא מדרבנן הוא חשוב מאוד בשבילו ולא יעבור עליו.

לכן אלו שמחזיקים את המכשירים הללו צריכים להתרגל לחשוב אחרת וזה רק על ידי מוסר שמשפיע על האדם גם אם הוא לא רואה באותו רגע השפעה בענין הזה. עוד לימוד ועוד לימוד מוסר מחליש את כח הרע שברצון למכשירים הללו.

וגם אם רואים שאדם לומד מוסר ולא עוזר אחת הסיבות יכולה להיות שהוא לומד מוסר ומתיחס לזה כמו לעיתון ולא כמו לדבר שאמור לשנות אותך כשאתה קורא אותו. לכן אם אדם בא ללמוד מוסר בעמדה שהוא מוכן ורוצה לשמוע מה המוסר אומר כדי להשתנות חייב שהמוסר הזה ישפיע עליו.

ועוד:

מדרש בראשית רבה פרשה מ אות ג

עשרה מיני רעבון היו בעולם: הראשון בימי אדם הראשון, השני בימי למך, השלישי בימי אברהם, הרביעי בימי יצחק, החמישי בימי יעקב, השישי בימי אליהו, השביעי בימי אלישע, השמיני בימי שפוט השופטים, התשיעי בימי דוד המלך, העשירי באחרית הימים לפני ביאת המשיח.

איזה רעב יהיה באחרית הימים? אומר הנביא עמוס "הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה' אֱלֹקִים וְהִשְׁלַחְתִּי רָעַב בְּאֶרֶץ לֹא רָעַב לֶלֶחֶם וְלֹא צָמָא לַמַּיִם כִּי אִם לְשֹׁמֵעַ אֶת דְּבַרִי ה'".

הסבר

שאל הרבי מפוניביז' הרב יוסף שלמה כהנמן זצוקללה"ה איך אפשר לקרוא לרעב לשמוע את דברי ה' דבר שלילי הרי זה דבר טוב שאנשים יהיו רעבים לשמוע דברי תורה באחרית הימים, ואילו לפי המדרש הרעב הזה מוצג כרעב שלילי?

ומתרץ:

אומר הרב מפוניביז' זצוקללה"ה: הרעבון והצמאון הללו יהיו הסכנה הגדולה ביותר באחרית הימים כי כשאדם רעב הוא מתפש כל דבר לאכול. וגם דברים שבקושי ראויים לאכילה בזמן הרעב אוכלים אותם. והיו אנשים בשואה שהיו מוצאים חתיכת לחם יבשה מעוכה מעופשת ומלוכלכת והיו רוקדים משמחה על המציאה שלהם.

אמרו פעם לאדמו"ר מקלויזנבורג זצוקללה"ה שהגאון הרב זילברשטיין שליט"א פסק שאין דין שמיטה על קליפות של תפוחי אדמה, כי הם לא לאכילה. הוא שלח לרב זילברשטיין שליט"א שיחזור בו מהר מהפסק שלו כיון שלקליפות של תפוחי אדמה יש דיני שמיטה לכל דבר וחייבים לנהוג בהם קדושה. אתם לא יודעים הוא אמר כשהיינו בשואה ומצאנו קליפות תפוחי אדמה איזה מעדן מלכים זה היה.

כשיש רעב מסתפקים בכל דבר קטן. הסכנה הגדולה שתהיה בימות משיח אומר הרב מפונביז' זצוקללה"ה שכל מה שקשור לעניינים רוחניים אנשים יסתפקו במועט מחמת הרעב והצימאון שיהיו אז, רעב כזה שאנשים יסתפקו ברוחניות שלהם במועט זהו באמת רעב של קללה ולא של ברכה.

ומכאן אפשר להבין מה עובר בראש של אלו שמחזיקים מכשירים לא טובים ובכל זאת הם מקיימים מצוות והסיבה היא: כי הם חושבים שאם הם לומדים תורה או מקיימים מצוות אחרות יש להם איזה שהוא "קרדיט" ו"אשראי", להכנס לחובות בבנק של הקב"ה ולא נורא אם משתמש עם המכשירים האלו ועושה עברות.

כי מצד שני הוא עושה מצוות ויש לו מן "אישור" לעשות את הדברים הרעים האלו. וזאת רוח שטות כי אין דבר כזה אצל בורא עולם שאם אדם מקיים מצוות אז יש לו איזו שהיא רשות כנגדם לעשות עברות ויוותרו לו, לחשוב ככה זה רוח שטות שנכנסת לאדם ועושה עבירות.

ועוד:

יש עוד סיבה מדוע אנשים ששייכים למחנה של יראי שמים הולכים עם המכשירים "ולא מרגישים" את הסתירה במה שהם עושים ואפשר להסביר אותה על ידי משל: תשאל היפופוטם בגן חיות: תגיד לא מפריע לך כל הסירחון שאתה נמצא בו?

הוא יענה לך מה אתה מדבר? דווקא נעים לי יותר ממך. למה לך מפריע הסירחון בו נמצא ההיפופוטם ולו זה לא מפריע? פשוט מאוד הוא התרגל למצב שלו לסירחון שלו ואתה לא. ולכן אלו שהולכים עם המכשירים האלו כבר הרבה זמן כבר התרגלו לסירחון של העברה ולא מרגישים שעדיין זאת נשארה עבירה חמורה.

ועוד:

פעם שאלה אותי תלמידה במדרשיה: למה אתם הרבנים כשהולכים ברחוב ורואים אשה לא צנועה אתם מכסים את העיניים? אתם יכולים להמשיך להסתכל ולא להתייחס למה שאתם רואים למה אתם לא מספיק חזקים להסתכל ולהחליט שזה בכלל לא משפיע עליכם? מה כל ההתרגשות שלכם? יש לי חברים שמסתכלים וזה בכלל לא משפיע עליהם ולא מתרגשים מזה, כי הם מחליטים שזה לא מעניין אותם, אז למה אתם הרבנים מתרגשים מזה? ועניתי לה: תארי לעצמך חתן עם חולצה לבנה ובא מישהו בלי כוונה נגע בו עם קצפת חומה על החולצה מה הוא גרם לו? היא ענתה: הוא הרס את החולצה. אמרתי לה נכון את צודקת.

ועכשיו תתארי לעצמך מוסכניק שיש לו סרבל מלוכלך בגריז שחור ובא מישהו ושם עליו את אותה קצפת חומה על הסרבל מה הוא עשה לו? ענתה לי: כלום כי ממילא הוא מלוכלך בכלוך הרבה יותר גדול ובכלל לא מרגישים את הכתם של הקצפת החומה ששמו עליו. אמרתי לה נכון את צודקת. וזאת התשובה למה ששאלת: החברים שלך מלוכלכים בעברות ועוד עברה אחת כבר לא מרגישים אותה אבל יראי שמים שהם עם "בגד נקי מעברות" אז כל ראייה אפילו הכי קטנה כבר הם מרגישים לכלוך בנשמה שלהם. והיא אמרה לי: אתה צודק התשובה נכונה.

אותו דבר אלו שרגילים ללכת עם המכשירים הרוח שטות שלהם היא שהם חושבים שממילא הם ראו המון ראיות אסורות אז עוד ראייה כבר לא נורא כל כך כי ממילא הם מלוכלכים וזאת רוח שטות. כי ככל שמתרבה הלכלוך מתרבה קושי הנקיון שלו.

כוחו של הרגל ודבר שחקוק בעצמות של האדם

בערוב ימיו של הגאון רבי שלום שבדרון זצוקללה"ה, לאחר שלקה בשני אירועים מוחיים קשים מאוד, עבר להתגורר בבית אחת מבנותיו, שסייעה לו בעת שנחלשו כוחותיו. לעתים היה סובל כל כך בלילה, עד שבבוקרו של יום היה כה תשוש והתקשה להשכים קום, ובכל זאת התגבר כארי.

פעם אחת לאחר לילה קשה במיוחד, התקשה נכדו להעיר אותו לתפילת שחרית. כל קריאותיו לסבו שיקום, ואף נגיעות קלות בשמיכה - לא הועילו. היתה בכך עדות על הלילה

הקשה מאוד שעבר על רבי שלום - שכן הוא נהג לקום בזריזות גם לאחר לילות לא קלים, אבל כנראה הפעם - היה זה קשה מתמיד, והוא התקשה להתעורר. בתו שראתה את הנכד מנסה להעיר את הסבא רבי שלום שבדרון זצוקללה"ה, הגיבה מיד ואמרה: 'נכון, אבא מאוד תשוש ומיוסר, להעירו בדרכים רגילות - אין סיכוי, אבל יש לי דרך שבטוח תעבוד - אמרה, התקרבה למיטת אביה וקראה: 'אבא! סוף זמן קריאת שמע! באותו רגע, זינק רבי שלום שבדרון זצוקללה"ה ממשכבו כנשוך נחש, וכשחבלי שינה עודם על עיניו, הביט בשעונו בכאב וקרא: 'אוי! אוי! הלא בעוד מספר דקות סוף זמן קריאת שמע...'

רק כאשר בני הבית אמרו לו שיש עדין די זמן לקרוא קריאת שמע, נרגע רבי שלום והודה להם על שהעירוהו בזמן, ובדחילו ורחימו ניגש לקרוא קריאת שמע בהתלהבות כדרכו מאז ומקדם! כי כשקריאת שמע חקוקה בלב, כשהיא חיה ופועמת בעומק הנשמה, אי אפשר לשכוח ממנה, אי אפשר להתעלם.

היא משמשת כמעוררת, לא רק לגוף - אלא גם לנשמה. אחים יקרים, הבה נטמיע את החובה והזכות לקרוא קריאת שמע כהלכתה מדי יום בזמנה ובמלוא כוונתה, ונזכה שקריאת שמע תהפוך לחלק מהמהות שלנו, תעורר את לבנו ותמלא אותנו באהבה אין קץ לבוראנו!

מסכת מעשר שני פרק ג משנה ח

הַלְשָׁכוֹת. בְּנוֹיּוֹת לְקָדֵשׁ וּפְתוּחוֹת לְחָלֵל. תּוֹכֵן חָלֵל וְנִגְוֹתֵיהֶן לְקָדֵשׁ.
בְּנוֹיּוֹת בְּחָלֵל וּפְתוּחוֹת לְקָדֵשׁ. תּוֹכֵן קָדֵשׁ וְנִגְוֹתֵיהֶן חָלֵל.

הסבר

8 לשכות היו בעזרת ישראל - לשכת המלח, לשכת הפרווה, לשכת המדיחין לשכת הגזית, לשכת הגולה, לשכת העץ לשכת פינחס המלביש, ולשכת עושי חביתין.

שאלה

מה רמז שלומדים מהלשכות שהיו בעזרה בבית המקדש על רמתו הרוחנית של האדם?

תשובה

יש אדם שהוא אברך בכולל או בחור ישיבה ולומד תורה במסגרת קדושה, והביגוד שלו בהתאם עם כובע וחליפה וכיפה על הראש, אבל המחשבות שלו

והלב שלו נתון לעולם החילוני ולמכשירים רעים, נכון שבהבטה שטחית על האדם הזה אנו רואים אדם שהוא "דתי" "ירא שמים", אבל כשנכנסים לעומק הלב שלו רואים שהוא חול וזה שהוא נמצא במסגרת טובה זה לא עושה אותו בצורה אוטומטית ירא שמים כי לא מכוין את הלב שלו לתורה ויראת שמים אלא רק למכשירים רעים הוא ישאר חול ויאבד חס וחלילה.

לעומת זאת יש אדם שמתחיל לחזור בתשובה ועוד הביגוד שלו הוא ביגוד צבעוני אבל זרק את המכשיר הרע, וקנה מכשיר כשר, והולך תמיד לשיעורי תורה ומה שהרב אומר לו הוא עושה בשמחה ומדקדק בכל מצוה.

נכון שבהבטה שטחית אנו רואים על הבחור הזה שהוא לא ירא שמים אבל זה לא נכון כשמכירים את מהלך החיים שלו ורואים איך מוסר את נפשו על כל מצוה ומצוה מבינים שהוא קדוש ויזכה לחיי העולם בא, והרבה פעמים הביגוד בא אחר כך כשהוא יותר מעוצב והולך ללמוד בישיבה במסירות נפש מבינים שהוא בן תורה אמיתי.

בכל בין הזמנים הייתי עושה בבית שלי כינוס של בחורים שהיו פעם חילונים והלכו ללמוד בישיבה של בעלי תשובה והביגוד שלהם היה עוד צבעוני, וכך היו באים לערב חיזוק של כמה שעות וכל בחור היה צריך להכין "חבורה" ולמסור אותה לפני כולם.

לכינוס הזה הבאתי פעם תלמיד חכם רב משיבת פוניביז' והוא גם מסר שיעור וגם הקשיב ל"חבורות" של הבחורים. ואמר לי בסוף הערב: אני לא מאמין, תראה איך הם לבושים, הם נראים חילונים ומוסרים "חבורות" בחושן משפט על דברים קשים מאוד, וגם בשעות שהייתי לידם ודברתי איתם ראיתי שהם יראי שמים בתכלית, אם לא הייתי רואה את זה בעיניים לא הייתי מאמין למי שיספר לי שיש כאלו בחורים.

וכיום הבחורים האלו כבר בעלי משפחה אברכי כוללים יראי שמים שבנו בתים על אדני התורה ויראה והילדים שלהם מתחנכים במוסדות קדושים ואין הבדל בין הבית שלהם לבתים יראי שמים אחרים. מי כעמך ישראל...

הקפדה על זמנים של קריאת שמע גורמת הצלת חיים

היה זה בשעת לילה מאוחרת, באחד מחדרי הטיפול נמרץ בבית חולים גדול במרכז הארץ. באחת המיטות שכבה אשה מבוגרת חולה במצב סופני, מחוברת לאינספור כבלים

ומכשירים המנסים לייצב את מצבה הרפואי המעורר, אולם ככל שחולף הזמן - סיכוייה לחזור לחיים פוחתים והולכים.

הצוות הרפואי המליץ לבני המשפחה להביא את כולם להיפרד מסבתא, אשר נראה כי זה הערב האחרון שלה עלי אדמות. אחד מנכדיה שהוזעק למקום, קיבל לידי דף ובו הפסוקים הנאמרים בעת 'יציאת נשמה', ככוננות לקראת הרגע הדרמטי והעצוב. הוא מביט בדף - בו כתוב הפסוק 'שמע ישראל' באותיות גדולות, ובשבריר שניה משהו הכה בו: אולי אולי, בעזרת ה'שמע ישראל', ניתן להציל את חיי הסבתא? אולי במילים הללו יש סוד שיכול להאריך את חייה, למרות הסיכויים הקלושים?!

על אתר, הוא מזנק ממקומו ולוחש לעצמו בקול שקט אולם רב עוצמה: 'הריני מקבל על עצמי לקרוא קריאת שמע מדי יום בזמן של ה'מגן אברהם', הזמן הראשון. ויהיה זה לרפואת סבתי, מרת.... בת....' - ובאומרו זאת, הוא עוצם את עיניו בחוזקה ומקבל על עצמו עול זה בהחלטה סופית וחלוטה, לרפואת הסבתא.

ולא שעד אז לא הקפיד לקרוא קריאת שמע בזמנה. הוא הקפיד גם הקפיד, כשהוא מודע לחשיבות הענין. אלא שיש את מה שמכונה 'הזמן הראשון' - הוא סוף זמן קריאת שמע לפי דעת ה'מגן אברהם', ויש את מה שמכונה 'הזמן השני' - הוא סוף זמן קריאת שמע לפי דעת הגר"א ובעל התניא. הואיל והדבר תלוי במחלוקת הפוסקים, ומאחר ומדובר במצות עשה מדאורייתא - הרי שיש עניין גדול להחמיר ולקרוא בזמן הראשון, ואת זאת הנכד קיבל על עצמו.

לא חלף אלא רגע, ובבת אחת החל מדד לחץ הדם - שהיה נמוך עד כמעט לא קיים - לזנק אל על. במשך הלילה עוד ועוד מדדים במצב בריאות הסבתא השתפרו, ובני המשפחה שנקהלו ובואו ל'יציאת נשמה' - שבו לבתיהם לאחר הודעה כי הזימון היה מוקדם מדי כנראה.

חלק מבני משפחה שבו שנית לבית החולים לאחר מספר שבועות, כדי - לא יאומן כי יסופר - לשחרר את הסבתא שיצאה ממנו בריאה ומהלכת. שמחה וצוהלת, כעין 'תחיית המתים' היה כאן, ואיש לא הבין את פשר הענין, הכיצד זה סבתא מבוגרת שכבר ספרו את שעות חייה האחרונות - שבה לחיים?!

ורק נכד אחד, ידע גם ידע. הוא עמד בקפדנות בקבלתו, מדי יום ביומו הקפיד על קריאת שמע כהלכתה לפני סוף הזמן הראשון. ובאחד הימים, בטיילו בחוצות קריה עם הסבתא המבוגרת בת ה-95 - שהתהלכה כאחד האדם ואף ללא מקל הליכה - פגש אותו מכר ובריר בעדינות לפשר גילה של הסבתא, שאמנם היא אשה מבוגרת אולם מתהלכת איתנה וחסונה. והנכד, במקום להשיב, ביקש מאיש שיחו לנחש. הלה נענה וניחש כי היא בת 75 והנכד מיהר לתקן ולספר כי היא בת 95! אשה כה מבוגרת, שמתהלכת לה בכוחות עצמה ללא כל סיוע, הרי זה חידוש מופלא!

לפליאת בן שיחו, הסביר הנכד לראשונה את פשר הנס המהלך שלצידו, ומפיו הגיעו הדברים לחוברת 'קריאת שמע': 'היא באמת כבר לא אמורה להסתובב בצורה כה עצמאית, למעשה - היא כבר לא היתה אמורה להיות בין החיים. אבל קריאת שמע בזמנה - הראשון והמהודר - עומד לה לאריכות ימיה!' - אמר, וגילה את הסוד.

אחים יקרים, מעשה זה ללמדנו בא על הכח של קריאת שמע בדקדוק הלכתי, בלי להתפשר. סיפור זה מאלף אותנו בינה, עד כמה כל תוספת יתירה בהקפדה על קריאת שמע מהודרת יותר, יש לה כח, יש לה השפעה עילאית, עד כדי הצלת אשה ממוות לחיים. הבה נאמץ את מתנת ה'קריאת שמע' בכל לבנו, בכל נפשנו. בהקפדה על זמנה, מתוך כוונה עילאית, מתוך הבנה והתבוננות במהות הקריאה. לקריאת שמע יש כוחות עילאיים של שמירה והגנה רוחניות, של ישועות וברכות מאוצרו הטוב של בורא עולם. הבה נקרא קריאת שמע כהלכתה ובמלוא כוונתה, ונזכה לאוצרות הטוב הללו, ולחיים מתוך קידוש שם שמים!

מלכים ב פרק ג פסוקים כ"ז

כֹּו וַיֵּרָא מֶלֶךְ מוֹאָב כִּי חֹזַק מִמֶּנּוּ הַמִּלְחָמָה וַיִּקַּח אוֹתוֹ שְׁבַע מֵאוֹת אִישׁ שֶׁלֶף חָרֵב לְהַבְקִיעַ אֶל מֶלֶךְ אֲדוֹם וְלֹא יָכֹלוּ. כֹּז וַיִּקַּח אֶת בְּנוֹ הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יְמֻלְךָ תַּחֲתָיו וַיַּעֲלֵהוּ עִלָּה עַל הַחֲמָה וַיְהִי קֶצֶף גָּדוֹל עַל יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ מֵעֵלָיו וַיָּשֻׁבוּ לְאֶרֶץ.

מלכים ב פרק ד פסוקים א"ז

א וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי הַנְּבִיאִים צָעָקָה אֶל אֱלִישָׁע לֵאמֹר עֲבָדְךָ אִישִׁי מֵת וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי עֲבָדְךָ הָיָה יָרָא אֶת יְיָ וְהִנֵּשָׁה בָּא לְקַחַת אֶת שְׁנֵי יְלָדָיו לֹא לְעֲבָדִים. ב וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה אַעֲשֶׂה לָּךְ הַגִּידִי לִי מָה יֵשׁ לָּךְ בַּבַּיִת וְתֹאמְרִי אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כָּל בַּבַּיִת כִּי אִם אֶסוּף שָׁמֶן. ג וַיֹּאמֶר לְכִי שְׂאֲלִי לָּךְ פְּלִים מִן הַחוּץ מֵאֵת כָּל שִׁכְנֵיךָ פְּלִים רַקִּים אֶל תִּמְעִישִׁי. ד וּבָאת וְסָנַרְתְּ הַדָּלֶת בַּעֲדֶךָ וּבַעֲדַת בְּנֵיךָ וַיִּצְקַת עַל כָּל הַפְּלִים הָאֵלֶּה וְהִמְלֵא תִּסְיֶי. ה וְתִלְךְ מֵאֵתוֹ וְתִסְגֹר הַדָּלֶת בַּעֲדָהּ וּבַעֲדַת בְּנֵיהֶם הֵם מִגִּישִׁים אֵלֶיהָ וְהִיא מוֹצֵקֶת. ו וַיְהִי כַּמְלֵאת הַפְּלִים וְתֹאמְרִי אֶל בְּנֵהּ הַגִּישָׁה אֵלַי עוֹד פְּלִי וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד פְּלִי וַיַּעֲמֵד הַשָּׁמֶן. ז וְתִבֵּא וְתִגַּד לְאִישׁ הָאֵלֶּהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מִכְרִי אֶת הַשָּׁמֶן וְשִׁלְמִי אֶת נִשְׁוֹךְ וְאֶת נִשְׁוֹךְ תַּחֲתֵי בְנוֹתְךָ.

שאלה

מה הקשר בין הפרשיות של מלחמת מואב וישראל ונס פך השמן שהיה לאשה?

ועוד:

איך שליחת הבנים ללמוד תורה במסירות נפש גורמת הצלה לכלל ישראל?

תשובה

היתה מלחמה בין מואב לישראל ויהודה ובמלחמה הזאת עמדו ישראל לנצח, כשמלך מואב ראה שישראל עומדים לנצח אותו הוא לקח את הבן הבכור שלו שהיה אמור למלוך תחתיו, ושחט אותו קרבן, כי היועצים שלו ספרו לו על עקידת יצחק שנתנה הרבה זכויות לעם ישראל, ואז הוא רצה גם לעשות כמו עקידת יצחק כדי שתהיה לו זכות לנצח את עם ישראל.

מידת הדין קטרגה על עם ישראל ואמרה שמואב מאמינים בה' ובעקידת יצחק ומקריבים את בן המלך לקרבן ואמנם ה' יתברך לא ציוה על כך, אבל בכל זאת הכוונה שלהם היתה לעשות כמו עקידת יצחק עליו השלום, והמשיכה מידת הדין לומר: שעם ישראל עובדים עבודה זרה אז למה עם ישראל מנצח את מואב? הרי גם הם עובדים עבודה זרה כמו מואב ולמה שינצחו אותם?

וחס וחלילה מידת הדין הצליחה בקטרוג שלה על כלל ישראל וירדה מהשמים גזירת כליה חס וחלילה על שונאי ישראל. אבל האשה של הנביא שמסרה את נפשה על חינוך הילדים שלה לתורה וויתרה על עושר וכבוד של הבנים שלה, למרות שהיא אוהבת אותם, אבל האשה הצדיקה הבינה שבלי תורה זה לא נקרא לא עושר ולא כבוד זה נקרא **כלום**. ולכן היא גרמה שהגזירה תבטל מעל עם ישראל ולכן אנחנו כולנו חיים בזכות האשה הזאת. ולכן התורה מביאה בצמוד למקרה עם מלך מואב ששחט את הבן שלו, את המקרה של האשה שצעקה לאלישע הנביא ואמרה לו שבעלה היה חייב כסף והנושה בא לקחת את הילדים ערבון על החוב שחייבים לו. ואלישע עשה את הנס של פך השמן והיה לה כסף לשלם לנושה.

הנושה הזה היה יהורם מלך ישראל שעבד עבודה זרה כמו אבא שלו אחאב. והוא שאל את היועצים שלו למה אני לא מצליח כמו אבא שלי ששלט על כל

העולם? אמרו לו היועצים: כי בארמון של אבא שלך היה את עובדיה הנביא עליו השלום, והזכות שלו גרמה שאבא שלך יצליח. יהורם ידע שעובדיה הנביא חייב לו כסף כי הלווה לו בזמן הרעב כי עובדיה הנביא עליו השלום האכיל את הנביאים בזמן הרעב.

ובינתיים עובדיה הנביא מת אז יהורם הלך לקחת את הילדים של עובדיה להיות לו עבדים והזכות שלהם תגרום שהוא גם יצליח במלוכה שלו. והוא הלך לבית של האמא שלהם ואמר לה תתני לי את הילדים והיא פחדה שהם יתקלקלו בארמון של המלך ולא הסכימה לתת את הילדים למלך, למרות שהמלך הבטיח שיוציא ממעגל העוני את הילדים ויזכו לגדול בארמון עם עושר אגדי ואם היא לא תסכים אז הם ישארו רעבים ללחם. ובכל זאת האשה הזאת הצדיקה ויתרה על העושר של הבנים שלה, למרות שכל אמא רוצה שהבנים שלה יחיו בעושר וכבוד, אבל כשהיה מדובר בלהתקלקל ולא ללמוד תורה, היא ויתרה על הכל כי שום דבר לא שווה לאמא יהודיה כנגד לימוד התורה של הילדים.

וזה המסר לכל אמא יהודיה ולאבא יהודי שה' יתברך נותן לנו ילדים זה כדי שנחזק אותם בדרך התורה ולא נחשוב שאין ברירה וצריך לעזוב את התורה כדי שיהיו חיים "מאושרים" לילדים. כי אבא ואמא שעושים כזה דבר בכלל לא מבינים מה התפקיד של הורים בבית יהודי, וגם לא מאמינים ובוטחים בה' יתברך שמו שהוא זן ומפרנס ומי שלומד תורה לא מפסיד.

ומי שמוציא את הילדים שלו מהתורה, או מראש לא נותן להם חינוך של תורה, אלא חינוך חילוני שמהותו כפירה בה', נכשל בתפקיד שלו כאמא ואבא יהודים, והוא יתן את הדין בשמים למה לא כיון את הילדים שלו ללמוד תורה. אבל כשיש הורים שמוסרים נפש עבור החינוך של הילדים לתורה ויראת שמים אז גם אם לא הצליחו וחס וחלילה הילדים התקלקלו זה לא בגלל ההורים זה בגלל דברים אחרים צדדיים שגרמו לכך ולא ההורים אשמים. כמו שיצחק אבינו עליו השלום גידל את עשו ללמוד תורה ועשו נהיה רשע אבל זאת לא האשמה של יצחק אבינו עליו השלום כי הוא כן גידל את עשו לתורה. ולכן כל מי שחושב שיוכל לתרץ בעולם הבא תירוצים לבורא עולם למה הילדים שלו לא למדו תורה הוא פשוט טועה ויראה את הטעות שלו בעולם

הבא בעונשים שיקבל משמים חס וחלילה על שלא כיון את הילדים שלו לתורה ויראת שמים.

שאלה

מתי בשמים באים בטענות להורים על חינוך מקולקל של הילדים ומתי לא באים בטענות?

תשובה

הרב הגאון הגדול רבי משה מרדכי שולזינגר זצוקללה"ה

מסכת שבת פרק ב משנה ה

הַמְכַבֵּה אֶת הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְתַנְּרָא מִפְּנֵי גוֹיִם, מִפְּנֵי לְסָטִים, מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה, וְאִם בְּשִׁבִיל הַחֹלָה שְׂיִישָׁן, פְּטוּר. כָּחֵס עַל הַנֵּר, כָּחֵס עַל הַשָּׁמֶן, כָּחֵס עַל הַפְּתִילָה, חַיֵּב.

יש כאן במשנה רמז על חינוך הילדים ועל הדין של ההורים בשמים אחרי מאה ועשרים שנים. וכך אומרת המשנה: אם התכבה חס וחלילה הנר של הילד והוא התקלקל בגלל שהאבא לא הצליח לחנך את הילדים לתורה בגלל גזירות ורדיפות הגויים כמו שכתוב: "מִפְּנֵי גוֹיִם פְּטוּר", הוא פטור והוא לא אשם שהילדים התקלקלו בר מינן.

או אם הילד התקלקל בגלל הליסטים שחטפו את הילד כשהיה קטן והוא לא למד תורה והתקלקל גם הוא פטור כמו שכתוב במשנה: "מִפְּנֵי לְסָטִים פְּטוּר" או אם הילד התקלקל בגלל רוחות כפירה שהיו ברחובות והאבא עשה הכל כדי לשמור על הילד שלא יתקלקל אבל הרוחות הרעות נצחו והילד עזב את התורה חס וחלילה והתקלקל אז גם במקרה הזה האבא פטור כמו שכתוב במשנה: "מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה".

או במקרה שהילד לא אליכם היה חולני ולא יכל ללמוד תורה ועזב את התורה גם במקרה הזה האבא פטור ולא ידונו אותו בשמים למה הילד לא היה בתורה כמו שרמוז במשנה: "וְאִם בְּשִׁבִיל הַחֹלָה שְׂיִישָׁן, פְּטוּר"

אבל

אם האבא גרם לבן שלו לעזוב את התורה כי לא כיון אותו לתורה כי היה ירא שמא אם ילמד תורה אז חס וחלילה הילד יהיה עני ולא יחיה חיים של עושר

ולכן גרם לבן שלו לעזוב את התורה במקרה כזה האבא אשם וכן ידונו אותו בשמים למה הבן שלו התקלקל ולא למד תורה. כמו שרמוז במשנה: **"כְּחֶסֶס עַל הַנֶּגֶר חַיֵּב"**. הנר הכוונה החיים של האדם שנמשלים לנר והאבא הזה חשב שאם הילד לא ילמד תורה אז נר החיים שלו ידלק יותר טוב ולכן הילד התקלקל, האבא הזה חס וחלילה חייב.

או במקרה שהאבא רוצה שהילד יהיה עשיר גדול שזה רמוז במילה "שמך" ולכן הוא מעזיב אותו מהתורה או לא נותן לו ללמוד תורה בכלל או שלא נותן לו ללמוד תורה כמו שראוי שכל ילד יהודי ילמד תורה וחס וחלילה הבן התקלקל אז האבא הזה חייב. וזה רמוז במשנה: **"כְּחֶסֶס עַל הַשָּׁמֶן חַיֵּב"** או במקרה שהאבא חס על הילד שלו כי רוצה שהחיים שלו יהיו מאושרים על רכוש גדול ובניני פאר ומכוניות פאר ולכן העזיב אותו מהתורה כי הוא חס על פתיל חייו של הילד, כי החיים של האדם נקראים פתיל חיים. ובגלל זה הילד התקלקל ועזב את התורה האבא הזה חייב וזה רמוז במשנה: **"כְּחֶסֶס עַל הַפְּתִילָה חַיֵּב"**.

בגמרא מסכת סוטה (דף ג עמוד א) כתוב בשם ריש לקיש שאין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות, וזאת הרוח שטות שנכנסה בהורים כאלו, שהם חושבים שאם הבן ילמד תורה אז יהיה מקבץ נדבות והשטות היא שהם חושבים שהם מנהלים את העולם ולא בורא עולם חס וחלילה לחשוב כאלו מחשבות. ה' ירחם על כלל ישראל וכולנו נזכה לחזור בתשובה שלמה וללמוד תורה ויראת שמים אמן ואמן אנחנו וזרענו וזרע עד עולם אמן ואמן.

התורה מאריכה ימיו של האדם

כשחז"ל הקדושים עליהם השלום מנו את המעלות של התורה הם אמרו [אבות פרק ו' משנה ז']:
"גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא", התורה תורת חיים היא וכלשון הפסוק משלי [פרק ג פסוק יח]: "עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ".
 זכות לימוד התורה מצילה את האדם מכל גזרות רעות ומסייעת לו לעולם הבא ואף בחיי העולם הזה כפי שניתן ללמוד מהמעשה שלפנינו שנוהג היה לספר גבאי בית הכנסת סוכטשוב בבני ברק הרה"ח ר' אברהם יעקב פרידמן זצ"ל:
 היה זה לפני כשלושים שנה בימי חייו של הגה"צ ר' שמואל צבי קובלסקי זצוקללה"ה ששימש כרב בית המדרש וראש הכולל דחסידי סוכטשוב.

שמש בני ברקית שלחה את קרניה הלוהטות על העיר כולה והמזגן הישן של בית הכנסת פעל בקול רעש גדול בניסיון נואש להקל מעט מהחום המעיק. מאן דהוא הציב כוסות ובקבוק סודה קר על אחד השולחנות וכמה ממתפללי בית הכנסת הסבו סביבו כשהם מערים אל פיהם מהמשקה הצונן, שמחה רבה היתה שרויה על פני המסובים הם אנשים באים בימים שעברו לא מעט בימי חייהם, עומדים להתחיל בעז"ה ללמוד את המחזור החדש של הדף היומי.

לחלק נכבד מהם זו אינה הפעם הראשונה שכן משתתפים הם כבר זמן רב בשיעורו של רב בית הכנסת הגה"צ ר' שמואל צבי קובלסקי זצוקללה"ה הרב עמד במקומו כשבת שחוק שהיתה בת לוותו הקבועה תלויה לו גם היום בזוויות פיו הפעם ביתר שאת רואה הוא את שומעי לקחו שעברו עמו כברת דרך ארוכה ושמח הוא בשמחתם הרבה שזכו להגיע לקראת יום גדול ונכבד זה.

שנים רבות מסר הרב זצוקללה"ה שיעורים בדף היומי תמידין כסדרן ואף זכה במסגרת זו לסיים את הש"ס כמה פעמים.

יהודי יקר היה בבני ברק ר' חיים ליכט ז"ל שביום חם זה פסע גם הוא אל בית הכנסת לתפילת המנחה. נכנס ר' חיים ז"ל אל השטיבל ובעמדו על מפתן הדלת נאנח אנחה כבדה. היכנס ר' חיים והשב את לבך בכוס סודה, פנו אליו המתפללים והוא מתיישב לידם אך נפשו מרה עליו זמן לא רב חלף עד ששקע ר' חיים בשיחה עמוקה עם חבריו משכבר הימים ובפניהם פרש את אשר על לבו.

מי כמוני יודע נאנח ר' חיים החיים מלאים תלאות שלא לדבר על השואה שעברנו הזקנים כולם הנהנו בראשיהם במרץ ור' חיים המשיך ודיבר לצערי הרב לא זכיתי ללמוד את הדף היומי בקביעות פעם לפני שנים רבות כשהייתי גר בעפולה משך אותי יהודי יקר לשיעור גמרא שהתקיים מדי צהרים.

במשך תקופה ארוכה הופעתי באותו שיעור אך מעולם לא זכיתי לסיים את הש"ס. היום פנה ר' חיים אל קהל מאזיניו המרותקים כשנכנסתי אל בית הכנסת וראיתי אתכם בשמחתכם הרבה המה לבי מרוב צער על שאין חלקי עם חלקכם.

נו, פנה אליו הישיש שבחבורה תוך שהוא מיטיב את ישיבתו אף פעם לא מאוחר היום עומדים אנו בתחילת המחזור של לימוד הדף היומי ואתה יכול להתחיל ולהצטרף אלינו ולהנות מזיו התורה ר' חיים הניף את ידיו בביטול ואמר חבל כה חבל השנים חולפות ועוברות לבלי שוב ראשי כבר עוטה שיער שיבה רגלי גם הן כבר אינן ממושמות לי כבימים עברו, ואני אין בכוחי להתחיל ללמוד את הש"ס במסגרת הדף היומי לו לפחות הייתי יודע שאזכה לסיימו היה הדבר נותן בי כח ותעצומות נפש אך בגיל כמו שלי מי יודע מה ילד יום. ר' חיים לגם מעט סודה ושקע בהרהוריו.

מן הצד עמד רב בית הכנסת הגה"צ ר' שמואל צבי קובלסקי זצוקללה"ה והביט ביהודי הקשיש המשתוקק ללמוד תורה בערוב ימיו ורחמיו נכמרו לרגע קט נפגשו עיניהם של הרב ור' חיים והם הביטו זה בזה מי כמו הרב יוכל להבין אותי, סח ר' חיים לעצמו וממחשבה למעשה קם ממקומו וניגש אל הרב שעמד בניחותא ושמע בשנית את דבר המעשה.

משסיים ר' חיים ז"ל את דבריו נטל רבי שמואל צבי זצוקללה"ה את ידו ושילבה בזרועו של ר' חיים והשניים יצאו אל הרחבה שלפני בית הכנסת השמש כבר עמדה לשקוע ורוח קלה החלה לנשב על פניהם של האנשים כשרבי שמואל צבי זצוקללה"ה פתח את דבריו: עסק יש לי בשבילך עסק טוב אמר לר' חיים שעמד מהילוכו ועשה את אזניו כאפרכסת גבאי בית הכנסת יצא אל החצר וקרא לרבי שמואל צבי זצוקללה"ה ולר' חיים ז"ל לתפילת מנחה לאחריה חזרו השנים אל החצר והמשיכו בשיחתם.

עסק אמר רבי שמואל צבי זצוקללה"ה הוא עסקה הנרקמת בין שני צדדים וקיומו מותנה בכך שכל צד מתחייב למלא את התחייבותיו אני מתחייב לך ר' חיים אמר רבי שמואל צבי כשפניו מרצינות אם תקבל על עצמך ללמוד בקביעות את הדף היומי בלא הפסקות כל שהן לבד מאונס או מחלה וכדומה אתפלל שתזכה להאריך ימים ולסיים את הש"ס כולו ולא יאונה לך כל רע.

ר' חיים תפס בשתי ידיו את ידו של הרב זצוקללה"ה ובעינים בורקות שאל הרב מבטיח? מבטיח? ודאי ודאי אמר לו הרב זצוקללה"ה. אם כך ביקש ר' חיים אני רוצה מכתב חתום מכבוד הרב שבו נחתום על העסק שלנו לזכרון עולם.

ומדיבור למעשה ישבו השניים בבית הכנסת כשמסביבם עומדים המתפללים כשהפעם עיניהם כלות הן מי לא רוצה הבטחה חתומה שכזו? בשתיית לחיים חגיגית נחתם השטר עם עדים כדת וכדין לעיניהם של באי השיעור שזכו לחוות מעמד נדיר במינו.

וכך אמנם היה. ר' חיים ליכט ז"ל זכה לשמוע וללמוד את הש"ס כולו מפי הגה"צ רבי שמואל צבי קובלסקי זצוקללה"ה ובהגיע היום הגדול של סיום ש"ס אחז ר' חיים ז"ל את השטר כשכולו התרגשות ונופף בו לכל עבר:

מורי ורבותי עליכם לדעת כי התורה היא כארון שנושא את נושאינו עלינו מוטל להקדיש את הזמן ללימוד התורה ועל ידי כך נראה ברכה והצלחה בכל על ידי לימוד התורה זוכה האדם לברכה ואושר וכלשון חז"ל תורה מגנא ומצלא התורה מגינה ומצילה את האדם מכל רע יהי רצון שאכן נזכה לעסוק בדברי תורה.

